

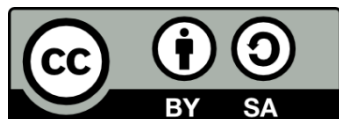

Διδακτική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Ενότητα 01: Προβληματική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Πολυξένη Ράγκου

Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Προβληματική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Εισαγωγή.
2. Το αναπτυξιακό μοντέλο.
3. Ανάπτυξη και Περιβάλλον.
4. Τι χρειάζεται να αλλάξει;
5. Από την περιβαλλοντική κρίση στην αναγκαιότητα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Σκοποί ενότητας

- Η εισαγωγή στην προβληματική των σχέσεων των ανθρώπινων κοινωνιών και του περιβάλλοντος που οδήγησαν στην ανάπτυξη και την αναγκαιότητα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.
- Ο αναστοχασμός των σχέσεων αυτών προς όφελος της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Εισαγωγή

Οι αλλαγές στο περιβάλλον

- Η ικανότητα του ανθρώπου να μετασχηματίζει και να μεταβάλλει το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον γνώρισε φάσεις διαφορετικής έντασης.
- Εκείνο που διακρίνει τις σύγχρονες κοινωνίες από εκείνες που προηγήθηκαν, είναι: η επιτάχυνση των μετασχηματισμών και αλλαγών του περιβάλλοντος, που προκλήθηκαν από την επιστημονική και τεχνολογική επανάσταση, ο μαζικός τους χαρακτήρας και η παγκοσμιότητα των επιπτώσεών τους.

Κίνδυνοι από τις αλλαγές

- Σήμερα οι αλλαγές αυτές ξεπερνούν τον ελέγξιμο χώρο και τον ελέγξιμο χρόνο από τον άνθρωπο, πχ πυρηνική ενέργεια, γενετική μηχανική.
- Γίνεται δε ιδιαίτερα ανησυχητικό όταν οι περιβαλλοντικές αυτές αλλαγές έχουν άμεση σχέση, όχι μόνο με την ποιότητα των συνθηκών διαβίωσης όλων των ειδών, συνεπώς και του ανθρώπου, αλλά και με τη δυνατότητα και τις προοπτικές επιβίωσής τους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Το αναπτυξιακό μοντέλο

Το αναπτυξιακό μοντέλο (1/3)

- Στη βάση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης υπάρχει μια αναπτυξιακή ιδεολογία που στηρίζεται και εκφράζεται από ένα οικονομικό μοντέλο ανάπτυξης που ακολουθείται σε παγκόσμια κλίμακα από τον 19^ο αιώνα.
- Το αναπτυξιακό αυτό μοντέλο στηρίζεται στην ιδέα μιας παραγωγικότητας χωρίς όρια και στο άμεσο οικονομικό κέρδος.

Το αναπτυξιακό μοντέλο (2/3)

- Πρόκειται για ένα οικονομικό δόγμα που ταυτίζει την πρόοδο με την οικονομική ανάπτυξη μόνο, δηλ. με τη διόγκωση του ΑΕΠ, και θεωρεί ως ύψιστη αξία την υπερκατανάλωση.
- Πρόκειται για μια ανάπτυξη που καταβροχθίζει τα πάντα, ρυπαίνει το νερό, το έδαφος, τον αέρα και οδηγεί στην αύξηση του πλούτου των μεν εις βάρος ακόμη και της δυνατότητας επιβίωσης των δε.

Το αναπτυξιακό μοντέλο (3/3)

- Μια τέτοια ανάπτυξη μακροπρόθεσμα δεν μπορεί παρά να εξαντλήσει τα αποθέματα του ίδιου της του εαυτού. Φθείροντας το φυσικό περιβάλλον η οικονομία αυτοϋπονομεύεται.
- Η έννοια της ανάπτυξης που θα ήταν περισσότερο συμβατή με τους φυσικούς ρυθμούς των οικοσυστημάτων και λιγότερο συγκρουσιακή, αφορά μια πραγματικότητα πολύ πιο πλούσια.

Το αναπτυξιακό μοντέλο - Αξίες

- Η έννοια της ανάπτυξης δεν είναι αξιακά ουδέτερη.
- Στα πλαίσια της οικονομικής ανάπτυξης με τη σημερινή της μορφή, η τελευταία στηρίζει ένα σύνολο αξιών όπου το κέντρο των εξελίξεων δεν είναι ο άνθρωπος αλλά τα κέρδη του μεγάλου και οργανωμένου εθνικού ή διεθνικού οικονομικού συμφέροντος.

Το αναπτυξιακό μοντέλο - Ρήξεις

Αυτού του είδους η ανάπτυξη έχει δημιουργήσει σοβαρές ρήξεις που συνδέονται στενά ή μια με την άλλη :

- ρήξη μεταξύ του ανθρώπου και της φύσης,
- ρήξη μεταξύ των ανθρώπων, και τέλος
- ρήξη μεταξύ των κοινωνιών.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ανάπτυξη και Περιβάλλον

Ανάπτυξη και Φύση

- Μια ποσοτική αντίληψη για τη φύση μας έκανε να έχουμε μια καταστροφική συμπεριφορά απέναντι στο περιβάλλον.
- Αυτό που δεν μπορούμε πια σήμερα να αγνοούμε, είναι το γεγονός ότι η αντίληψη αυτή και το σύστημα αξιών που προκύπτει, είναι υπεύθυνα για την αλόγιστη και αστόχαστη χρήση των φυσικών πόρων, την εξάντλησή τους και τη συσσώρευση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Περιβαλλοντικές διαταραχές

- Οι περιβαλλοντικές διαταραχές σήμερα δεν είναι πάντα μέσα στα πλαίσια της αφομοιωτικής ικανότητας και της δυναμικής ισορροπίας των οικοσυστημάτων.
- Σοβαρές και μη αντιστρεπτές, σε μεγάλο βαθμό, οι διαταραχές αυτές (πχ ραδιενεργά κατάλοιπα, τοξικές ουσίες, ρύπανση των νερών) πρέπει να μας κάνουν να συνειδητοποιούμε ότι η ποιότητα και η ποσότητα ενός φυσικού αγαθού δεν είναι χαρακτηριστικά αμετάβλητα και σταθερά, αλλά εξαρτώνται από την ένταση της ανθρώπινης δραστηριότητας πάνω σ' αυτό.

Όρια και ανανεωσιμότητα

- Οι ανεξάντλητες δυνατότητες και η απεραντοσύνη της φύσης είναι απόψεις που πρέπει να αναθεωρηθούν υπό το πρίσμα των νέων δεδομένων.
- Δεν μπορούμε πλέον να αγνοούμε τα οικολογικά όρια αντοχής χωρίς σοβαρές συνέπειες για τη ζωή.
- Η έννοια της ανανεωσιμότητας του φυσικού πόρου συνδέεται με τη διαχείριση του αγαθού.

Μηχανιστική χρήση του περιβάλλοντος

- Το περιβάλλον πάσχει από τη μηχανιστική ιδεολογία του ανθρώπου : όλα είναι δυνατά, όλα μετρούνται, όλα ποσοτικοποιούνται.
- Μια λανθασμένη αντίληψη γι' αυτό που αντιπροσωπεύει ο όρος «οικονομικά ωφέλιμο», μας οδηγεί σε μια αστόχαστη χρήση των φυσικών πόρων και μας εμποδίζει να δούμε ότι οι λύσεις που δίνονται στα ποιοτικά και ποσοτικά προβλήματα διαχείρισης των φυσικών αγαθών, είναι μονόπλευρες και βραχυπρόθεσμες.
- Η μηχανιστική χρήση του χώρου, της ύλης και του χρόνου κάνει τον άνθρωπο να ξεχνά την αφομοιωτική ικανότητα των οικοσυστημάτων.

Συνέπειες της μηχανιστικής ιδεολογίας

- Η λογική να βλέπουμε το περιβάλλον μέσα από μια λειτουργία του μόνο, ως προμηθευτή πρώτων υλών για την οικονομική διαδικασία της ανθρώπινης κοινωνίας, καταλήγει σε αδιέξοδα.
- Η βιολογική και κοινωνική μας πορεία πάνω στον πλανήτη δεν θα είναι μεγάλης εμβέλειας αν δεν επαναπροσδιορίσουμε, ως κοινωνία, το περιεχόμενο των όρων «ανάγκη», «ανάπτυξη» και «ποιότητα ζωής».

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τι χρειάζεται να αλλάξει;

Τι χρειάζεται να αλλάξει; (1/4)

- Για να φθάσουμε σε μια διαφορετική διαχείριση της ζωής, που θα μας εξασφαλίσει την επιβίωση, μέσα από μια ισορροπημένη συνύπαρξη με το περιβάλλον, μια απλή γνώση δεν αρκεί.
- Χρειάζεται να τροποποιηθούν στάσεις, συμπεριφορές, αντιλήψεις και διαδικασίες που μας οδήγησαν εδώ.

Τι χρειάζεται να αλλάξει; (2/4)

- Χρειάζεται μια κοινωνική, οικονομική και πολιτική προσέγγιση, σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, που θα ενσωματώνει αρμονικά τον άνθρωπο και τις δραστηριότητές του στο περιβάλλον που αναπτύσσεται.
- Χρειάζεται ένα νέο κοινωνικό ήθος που θα προβάλλει αξίες ικανές να τοποθετήσουν τη σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον του σε υγιείς βάσεις.

Τι χρειάζεται να αλλάξει; (3/4)

- Απαιτούνται αλλαγές της κοινωνικής συμπεριφοράς, βασισμένες στην ικανότητα του ανθρώπου να διακρίνει την τιμή από την αξία ενός πράγματος, τους αριθμούς και τις στατιστικές από τους στόχους, να αναγνωρίζει αυτό που απειλεί από αυτό που ενθαρρύνει τη ζωή και να δρα με συνέπεια.

Τι χρειάζεται να αλλάξει; (4/4)

- Το μεγάλο στοίχημα για τα χρόνια που έρχονται είναι η μετατόπιση του βλέμματος και της σκέψης από μια γραμμική ερμηνεία του περιβάλλοντος, των προβλημάτων και της διαχείρισής τους, προς μια οπτική με πιο πολύπλοκες αιτιώδεις σχέσεις, προς μια συστημική οπτική που θα διαλύει την αδιαφάνεια της γραμμικής οπτικής του κόσμου.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Από την περιβαλλοντική κρίση στην αναγκαιότητα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Περιβάλλον και Κοινωνία

- Τα περιβαλλοντικά προβλήματα λοιπόν είναι πρωταρχικά κοινωνικο-οικονομικά προβλήματα και σε μικρότερο βαθμό προβλήματα για την επιστήμη και την τεχνολογία.
- Τα μεγαλύτερα εμπόδια για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής ποιότητας είναι οι υπάρχουσες κοινωνικές συμπεριφορές, οι στάσεις και οι αξίες που έχουμε ως οργανωμένες ομάδες ή μεμονωμένα άτομα – όλα αντανάκλαση των οικονομικών συμφερόντων και ενδιαφερόντων του ανθρώπου – και λιγότερο η έλλειψη επιστημονικής γνώσης.

Το μπορεί και το θέλει

- Η επιστήμη δείχνει τι μπορεί να κάνει. Η κοινωνία ορίζει τι θέλει να γίνει. Το **μπορεί** μας οδηγεί στο γνωστικό πεδίο. Το **θέλει** μας εισάγει στο πεδίο αξιών και επιλογών μιας κοινωνίας.
- Η συνειδητοποίηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων και της οικολογικής κρίσης οδηγούν στην ανάγκη επαναπροσδιορισμού της σχέσης άνθρωπος-περιβάλλον.

Η ανάπτυξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

- Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '70 αναγνωρίζεται η ανάγκη ενός νέου περιβαλλοντικού ήθους, ενός νέου κοινωνικού παραδείγματος.
- Στη δημιουργία αυτού του νέου ήθους καλείται να συμβάλει η εκπαίδευση και έτσι γεννιέται η ιδέα ενός παγκόσμιου προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυξένη Ράγκου.
«Διδακτική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Προβληματική της
Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο
από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS439/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

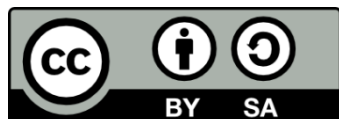
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Παπανικολάου Αναστάσιος
Θεσσαλονίκη, 30/ 6/ 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

